

5. Гершун А., Горский М. Технологии сбалансированного управления. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 416 с.
6. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент : учебник [для студ. ВУЗов]. – 2-ое изд. [доп.]. – М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1998. – 416 с.
7. Шершньова З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління : навч. посібник. – К. : Вид-во КНЕУ, 1999. – 384 с.
8. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі : навч. посібник. – 2-ге вид. [доповнене]. – Львів : Вид-во "Новий Світ. – 2000", "Альтаір. – 2002", 2003. – 272 с.
9. Хасис Л.А. Мировая розничная торговля: основные тенденции. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 80 с.

УДК 339.9:(33:0.61.2):339

Асист. М.І. Петик; студ. Н.Я. Кунтий –
Львівський НУ ім. Івана Франка

ФЕНОМЕН ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Висвітлено розвиток глобалізаційних процесів у теперішніх умовах. Проаналізовано сучасний стан міжнародної економіки, враховуючи поступове зменшення ролі США та одночасне зростання економічних потужностей країн Азії та держав "третього світу". Розглянуто діяльність міжнародних фінансових організацій та їхню роль на сучасному етапі розвитку світової економіки.

Ключові слова: глобалізація, міжнародні фінансові організації, країни, що розвиваються, "нові чемпіони".

Assist. M.I. Petyk; stud. N.Ya. Kunttyj – L'viv NU named after Ivan Franko

Phenomenon of globalization

In the article authors light up development of globalization's processes at the present conditions. The modern state of world economy, including the gradual diminishing of role of the USA and simultaneous growth of economic powers of Asian countries and countries of the "third world" is analyzed. Activity of international financial organizations and its role is examined on the modern stage of development of world economy.

Keywords: globalization, international financial organizations, developing countries, "new champions".

Останнім часом процеси глобалізації значно активізувались. Глобалізація є важливим аспектом сучасної світової системи, однією із найвпливовіших сил, яка торкається всіх сфер суспільного життя. Деякі дослідники вбачають у ній серйозну загрозу світовій економічній системі, інші – спосіб подальшого прогресу світової економіки.

Питання глобалізації активно досліджують з другої половини ХХ ст., що пов'язано із істотним зростанням світової торгівлі, активною діяльністю міжнародних фінансових організацій, нарощуванням економічних потужностей країнами Азії та Латинської Америки, потребою об'єднання зусиль всіх держав для вирішення глобальних проблем сучасності. Питання глобалізації розглядається у працях відомих зарубіжних вчених (Дж. Стігліца, Х. Шумана, А. Тейта, Л. Клайна, Дж. Майера та ін.) та українських (М. Долішній, Д. Олесевич, І. Михасюк, А. Філіпенко, А. Гальчинський та ін.).

Більшість дослідників зосереджує увагу на причинах розвитку глобалізаційних процесів, їхніх основних перевагах і недоліках. Однак тепер особливо актуальне і недостатньо досліджене питання сучасного стану таких процесів, їхнього розвитку та особливостей в умовах світової економічної кризи.

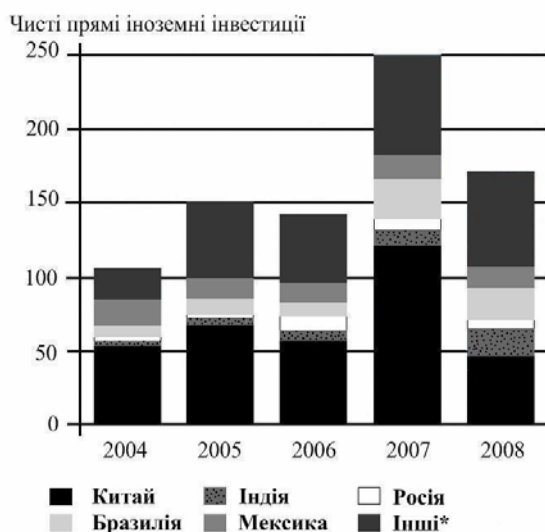
Вперше термін "глобалізація" було вжито у 1984 р. у редакційному коментарі "Wall-Street Journal" щодо рішення М. Тетчер відкрити іноземним банкам прямий доступ на фінансовий ринок лондонського Сіті. До 1991 р. неологізм "глобалізація" вживали лише з означенням "фінансова" [3]. З інших джерел відомо, що вперше це поняття вжив Т. Левітт у 1983 р. Він охарактеризував цим словом феномен злиття ринків окремих продуктів, які виробляють великі багатонаціональні корпорації [8].

Під глобалізацією розуміють величезне збільшення масштабів світової торгівлі та інших процесів міжнародного обміну в умовах відкритої, інтегрованої світової економіки. Мова йде не тільки про традиційну торгівлю товарами та послугами, але й про валютні потоки, рух капіталів, переміщення людей, обмін технологіями, інформацією, ідеями [7]. Глобалізація – це тісна інтеграція держав і народів світу, спричинена величезним зниженням цін на транспортування і комунікації та усуненням штучних перепон потокам товарів, послуг, капіталу, знань і (меншою мірою) людей через кордони [11].

Особливо активно глобалізація відбувається через міжнародну торгівлю базовими ресурсами економіки, особливо енергоносіями. Ще ширшими є її масштаби у фінансовій сфері. Капіталізація світового ринку акцій по відношенню до світового ВВП за останні 20 років збільшилася майже в 10 разів і перевищує 100 % [2]. Вплив американської іпотечної кризи на світову фінансову систему значною мірою став наслідком "сек'юритизації" іпотечних кредитів. Американська іпотечна криза показала, що глобалізаційні процеси істотно посилюють вразливість національних економік і фінансових систем. Глобалізація світової економіки призводить до дедалі більшої інтернаціоналізації внутрішніх проблем національних економік. В таких умовах криза в одній країні може спричинити "ефект падаючого доміно".

Водночас зростає і протидія глобалізації – антиглобалізм (альтер-глобалізація), оскільки остання часто не приносить очікуваних вигод країнам. Незважаючи на те, що, зокрема, у країнах Латинської Америки, Африки, глобалізація сприяє покращенню охорони здоров'я, розвитку громадянського суспільства, вона все частіше виявляється в розмежуванні у світовому масштабі полюсів надмірного багатства та злиднів. Антиглобалізм є течією спрямованою проти негативних аспектів глобалізації, зокрема проти домінування глобальних ТНК, поглиблення нерівномірності розподілу доходів між багатими та бідними країнами тощо. Цей рух було започатковано у Франції 1998 р. (хоча його вияви спостерігали й раніше у світовій історії), коли було створено громадську організацію АТТАС (Association for the Taxation of Financial Transactions for the Aid of Citizens), що виступала за списання боргів країнам, що розвиваються та запровадження т. зв. "податку Тобіна" – призначеного спрямовувати 0,1 % від усіх фінансових операцій на боротьбу з бідністю і підтримку економік найбідніших країн світу [1]. За полегшення боргового тягаря для бідних країн виступає також міжконфесійний рух Jubilee-2000. Так, з 2001 р. проводять Світовий соціальний форум, який є своєрідним протиставленням економічному форуму в Давосі (Швейцарія). Але так чи інакше глобалізація є невід'ємною частиною міжнародної економіки та суспільного розвитку сучасного світу.

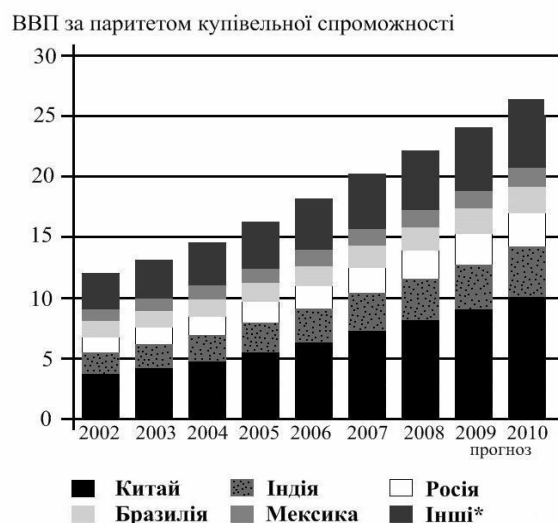
Країни з швидкозростаючою економікою отримують з кожним роком все більше іноземних інвестицій, що сприяє розвитку компаній цих країн

*Аргентина, Єгипет, Індонезія, Малайзія, Таїланд, Туреччина, Чилі, Україна, ПАР

Рис. 1. Динаміка чистих прямих іноземних інвестицій в країни з швидкозростаючою економікою [6]

Основа росту «нових чемпіонів» – швидке зростання економік держав, що розвиваються, ВВП яких зростає вдвічі за 8 років

*Аргентина, Єгипет, Індонезія, Малайзія, Таїланд, Туреччина, Чилі, Україна, ПАР

Рис. 2. Динаміка ВВП країн з швидкозростаючою економікою [6]

У 90-ті роки минулого століття у глобалізаційних процесах домінували країни Заходу. Провідні компанії США, Японії, західноєвропейських країн активно впливали, освоюючи нові ринки (від посткомуністичних країн і соціалістичного Китаю до Індії, південно-східної Азії та Латинської Америки), перетворюючись на глобальні транснаціональні корпорації. Американські та європейські бізнес-структури витрачали мільярди доларів на розвиток нових ринків, а потім використовували аутсорсинг та офшоринг багатьох промислових процесів та послуг. Але останніми роками така модель глобалізації радикально змінилась: процес пішов у протилежну сторону. Тепер великі компанії з країн, що розвиваються завоюють ринки розвинених країн, активізуються процеси злиття і поглинання відомих європейських і американських фірм як у фінансовому, так і в реальному секторах економіки. Наведемо окремі влучні приклади, що підтверджують сказане вище: Budweiser, виробник найпопулярнішого в США пива, продано бельгійсько-бразильському конгломерату; хімічна компанія GE Plastics – Saudi Basic Industries із Саудівської Аравії; англо-голландська металургійна компанія Corus – індійській Tata Steel, а автомобільний підрозділ Tata викупив Jaguar у компанії Ford [6]. Під час січневого автосалону 2009 р. в Детройті було помітно відсутність таких відомих автомобільних брендів, як Ferrari, Rolls Royce, Chrysler й активна участь досі невідомих компаній з КНР – Brilliance, BYD. Отже, із дедалі більшою впевненістю можна сказати, що етап глобалізації під домінуванням США, що досягнув свого апогею за президентства Б. Клінтона, завершився. Ще 20 років тому "двигуном" глобалізації були США та країни Західної Європи. Нині глобалізаційні процеси активізувались зі Сходу. Тепер правила гри диктуватимуть провідні держави Азії, і цілком очевидно, що Китай може стати новим лідером світової економіки.

У країнах, що розвиваються, значно зросло політичне та національне самоусвідомлення еліт і суспільства, а в державах утвердилась модель зміцнення національного суверенітету і філософії "політичної нації". Водночас спостерігаємо протидію з боку розвинених країн, спрямовану обмежити претензії країн, що розвиваються, визначати "правила гри" на міжнародній арені.

Але незважаючи на всі перешкоди, компанії з країн, що розвиваються, активно змінюють географію продажу своїх товарів і послуг. Все більше економістів дотримуються думки: термін "країни з економікою, що розвивається" вичерпав себе [6]. Тепер більш адекватним і актуальним є поняття "швидкозростаючі економіки", або т. зв. "нові чемпіони", до яких належать такі держави, як Бразилія, Росія, Індія, Китай (т. зв. група БРІК). "Нові чемпіони" – це навіть не держави, а компанії, які виходять на міжнародні ринки на ранній стадії та кидають виклик своїм конкурентам у світі. Багато нових фірм за досить короткий час змогли стати відомими брендами. Вони вже перетворились з компаній, характерною ознакою яких була дешева робоча сила на високотехнологічні фірми, яким притаманні високі стандарти управління та корпоративної культури. Лише завдяки експорту на світовий ринок можна конкурувати з лідерами ("старими чемпіонами"). Тільки в такому випадку бренди зі швидкозростаючих країн можуть досягти рівня своїх конкурентів із США, Японії, Європи.

Разом з кількістю великих компаній з країн, що розвиваються, зростає їх активність на ринку М&А

Кількість операцій зі злиття і поглинання та компаній з країн, що розвиваються в списку Fortune 500

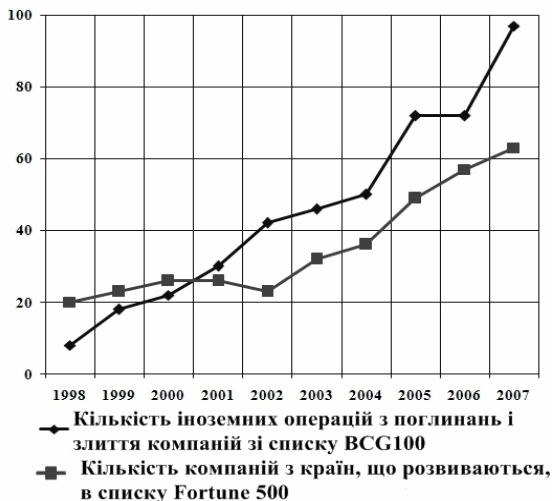

Рис. 3. Активність компаній з країн з швидкозростаючою економікою на ринку М&А [6]

Криза спричинить сповільнення економік країн Азії, але не рецесію

Темпи економічного зростання в країнах Азії

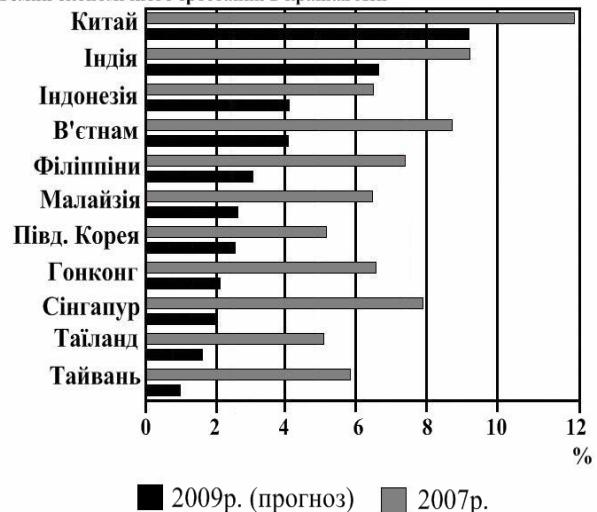

Рис. 4. Темпи економічного зростання у країнах Азії [5]

Фінансова криза, розпочавшись у США і охопивши високорозвинені країни Заходу, лише сприяє зростанню і посиленню ролі держав зі швидкозростаючою економікою у процесах глобалізації та інтернаціоналізації. За прогнозами Goldman Sachs, у 2030 р. майже половину росту світового ВВП забезпечуватимуть чотири країни групи БРІК, а разом з іншими швидкозростаючими економіками вони подвоять загальний ВВП за 8 років [6]. Нові лідери мають досить амбіційні плани на найближчі роки: близько 40 % із них

планують купівлю компанії з розвиненої країни світу, провести кілька злиттів чи поглинань для виходу на нові ринки. Варто пам'ятати, що більшість азійських фірм володіють значними фінансовими ресурсами або доступом до фінансування і планують фінансувати розвиток своєї діяльності власними ресурсами. За оцінкою аналітиків, найбільше переваг у цьому плані мають бізнес-структури Індії, Китаю, Росії.

Азія поки що лише на порозі економічної кризи. Це дає шанс країнам цього регіону підготуватися до можливих проблем, які виникнуть у 2009 р. За даними прогнозів основних рейтингових агентств, темпи економічного зростання в регіоні змінюватимуться від 1 % (Тайвань) до 8 % (Китай), а загалом по Азії – 6,2-6,5 % [5] (рис. 4). Насамперед постраждають економіки тих держав, що залежать від експорту в США та країни Євросоюзу, які якраз найбільше постраждали від кризи (рис. 5). Вже в 2010 р. азійським країнам треба буде вирішувати, як у майбутньому не допускати подібних явищ. Один із способів – перетворення регіону на повноцінний економічний центр, здатний зрівноважувати економічні коливання на Заході. Також підніматимуть питання щодо створення сильної регіональної валюти, якою може стати, на нашу думку, китайський юань.

Найбільше від кризи постраждають невеликі держави, які залежать від експорту в США та ЄС

Відношення експорту до ВВП в країнах Азії

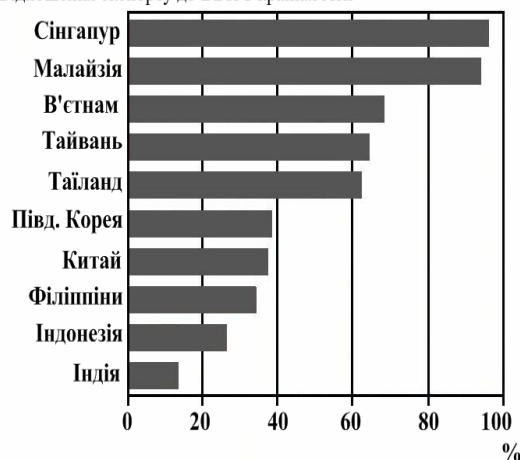

Рис. 5. Відношення експорту до ВВП в країнах Азії [5]

Зовнішньоторговельний оборот скорочується, водночас обсяги імпорту зменшуються швидше, ніж експорту

Зміна обсягів зовнішньої торгівлі Китаю

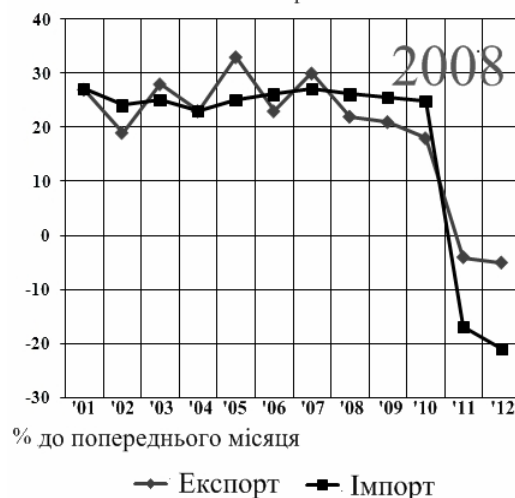

Рис. 6. Обсяги експорту та імпорту Китаю у 2008 р. [4]

У сучасних умовах багато експертів сприймають КНР як єдину надію стабілізації ситуації [4]. Щороку ця країна має дедалі більше значення в економічних і фінансових процесах.

Теперішня економічна кон'юнктура на фоні світової фінансової кризи та обвалу фондових ринків певним чином стимулює КНР до модернізації та перебудови власної економіки та моделі ведення бізнесу. Проте, попри всі успіхи Китаю, 2009 р. буде одним із найскладніших для країни. Вже тепер спостерігаємо падіння експорту китайської продукції (водночас обсяги імпорту зменшуються ще швидшими темпами), (рис. 6), зростає безробіття серед населення. Криза допомогла Китаю не допустити перегріву економіки,

але тепер потрібно проводити заходи для стимулювання економічної активності, особливо після впливу і згорання інвестиційних проєктів більшістю іноземних компаній.

Досі на державу припадало лише 3 % капітальних інвестицій, решту забезпечував приватний капітал. В сучасних умовах це співвідношення повинно серйозно змінитися. Але потрібно, щоб за китайською владою до процесів інвестування долучився й бізнес [4].

Нині світ переходить до етапу нового індустріального стрибка третіх країн. Для того, щоб конкурувати з компаніями із швидкозростаючими економіками американським і європейським фірмам потрібно боротися за середній сегмент ринку, оскільки останніми роками корпорації США і Європи частіше цікавилися верхньою ринковою нішею, яка подібна за споживачами, споживачам США і Європи. "Нові чемпіони" стали лідерами на ринку завдяки масовому середньому сегменту ринку. Тільки конкуруючи тут, можна захистити позиції на своєму внутрішньому ринку.

Поряд з інтеграцією країн і використанням політики вільної торгівлі, що є безумовними ознаками сучасних глобалізаційних процесів, водночас зростає змога повернення деяких країн (зокрема й високорозвинених) до політики протекціонізму. Зокрема міністр торгівлі США заявив, що потрібно змінювати тактику в зовнішньоекономічній політиці держави, бо лише за допомогою протекціоністських заходів США зможуть захистити власну промисловість, яка переживає тепер не найкращі свої часи. Використання протекціоністських заходів можливе з боку ФРН – економічного двигуна Євро-союзу. Керівництво країни для відвернення повномасштабної рецесії збільшує держаний борг, який може досягнути граничної межі 60 % ВВП, а дефіцит державного бюджету – вище 3 % ВВП. Економічний спад у Німеччині (за прогнозами падіння ВВП у 2009 р. становитиме 0,8-3,0 % від рівня показників 2008 р.) негативно вплине на економіки Франції та Іспанії, які значно залежні від експорту своєї продукції у цю державу (40 % французького експорту припадає на ФРН) [13].

Крім того, в багатьох країнах посилюється регулювання фінансової сфери, що виявляється у розширенні повноважень національних фінансових органів. Передбачають також посилення контролю з боку міжнародних економічних інститутів за рухом капіталу для відвернення спекулятивних атак на валютні ринки. Керівництво деяких країн посилює контроль над банківською системою, здійснюючи політику націоналізації банків. Ринкова капіталізація найбільших банків світу за останні півтора року зазнала значного зниження (рис. 7).

У Великобританії проведено націоналізацію іпотечного банку Northern Rock, державна частка у другому найбільшому банку країни Royal Bank of Scotland збільшилася до 70 %, проте, це не відновило довіри до акцій установи (котирування Royal Bank of Scotland стрімко впали на 67 %). В Ірландії націоналізовано третій за величиною фінансовий інститут держави – банк Anglo Irish Bank (AIB). У США планують розподіл універсального банку Citigroup на Citicorp, який здійснюватиме звичайну банківську діяльність і Citi Holdings,

що візьме на себе найбільш ризикові фінансові активи Citigroup. З часом можливий продаж Citi Holdings федеральним органам [14]. Влада Німеччини також активно скуповує частки в найбільших приватних банках країни, які заявляють про рекордні збитки. Німецьке керівництво викупило 25 %+1 акцію Commerzbank, 50 % акцій Hypo Real Estate, 3 % акцій Deutsche Bank [12].

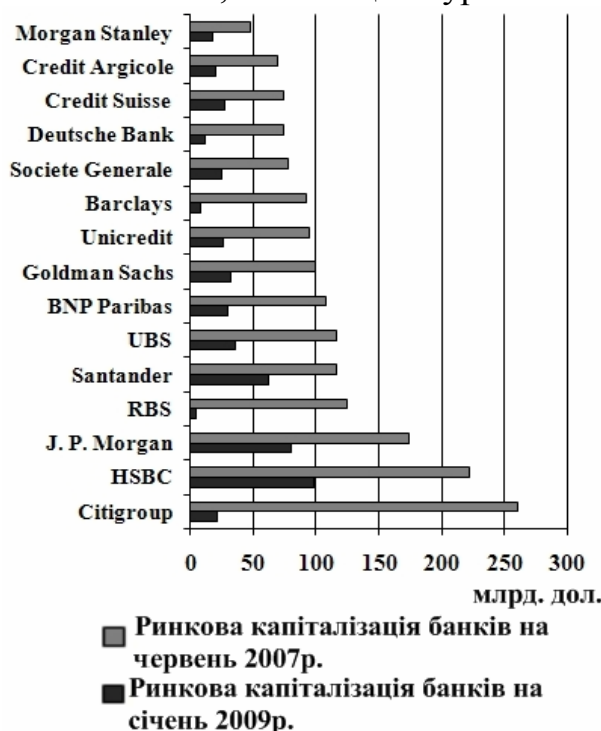

Рис. 7. Ринкова капіталізація найбільших банків [14]

Отже, в сучасних умовах посилюється роль і значення незалежності національної економіки, активної участі уряду в економічному житті країни для пом'якшення наслідків світової економічної нестабільності. Глобалізаційні процеси також демонструють консолідацію національної ідентичності у країнах, що виявляється в побудові стратегій розвитку національної економіки та посилення акценту на досягненні політичного консенсусу серед органів влади. Найвиразніше такі процеси відбуваються у країнах Азії.

Сьогодні одними із головних сил глобалізації є міжнародні фінансові інституції. Насамперед, це Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк (СБ), посилюється роль

Світової організації торгівлі (СОТ). Часто дані організації застосовували помилкові економічні теорії для стабілізації економічної ситуації у країнах, що зверталися до них за допомогою. Так, політика МВФ в Азії, під час фінансової кризи 1997 р. спричинила, на нашу думку, її поглиблення (насамперед, в Індонезії й Таїланді). Фонд було створено, насамперед, для того, щоб відвертати та боротися з подібними явищами. Той факт, що організація не впоралася зі своїм завданням, призвів до перегляду ролі МФВ у регулювання світової валютної системи. До 1997 р. країни Азії досягли вражаючих темпів економічного зростання – "Східноазійське диво". Проте не всі згадують, що держави цього регіону досягли економічного успіху не просто незважаючи на те що вони не виконували приписів Вашингтонського консенсусу, але саме тому, що діяли всупереч їм.

Доктрина, відома як Вашингтонський консенсус, була донедавна своєрідним символом глобалізації і тепер на засадах цієї політики фактично ґрунтується вся діяльність МВФ, і частково, й інших міжнародних економічних організацій. Термін "Вашингтонський консенсус" вперше вжив американський економіст Дж. Уїльямсоном у 1989 р. У цій доктрині відображено впевненість у тому, що ринковий механізм працює досконало, найважливіше місце відведено бюджетній економії, приватизації та лібералізації. Політика консенсусу ґрунтувалася на спрощеній моделі ринкової економіки, моделі

конкурентної переваги, в якій ідеально діє теорія "невидимої руки" А. Сміта. Дослідження "Східноазійського дива" наочно показують позитивний ефект впливу уряду на економіку країни. Урядова політика відіграла важливу роль у тому, що країни Східної Азії змогли впоратися одночасно з двома непростими завданнями: заощаджувати та добре вкладати кошти. Ніякі інші країни не спромоглися так багато заощаджувати й так ефективно вкладати кошти!

Якщо політика Вашингтонського консенсусу вимагала мінімізувати роль держави, то в Східній Азії уряди допомагали формувати ринки і спрямовувати їхній розвиток [11]. Ринкові реформи під егідою МВФ та СБ в Латинській Америці фактично також провалилися і не принесли бажаного позитивного результату, незважаючи на незначні успіхи.

Звичайно діяльність міжнародних економічних інститутів принесла також і значний позитив у запровадження ринкової моделі організації економіки. Основна проблема МВФ та інших міжнародних організацій на сучасному етапі розвитку, яка затьмарює їхні успіхи – проблема управління. В більшості випадків вони провадять політику ділових і фінансових кіл найбагатших індустріальних країн, незважаючи на те, що діяльність цих міжнародних установ зосереджено переважно у країнах, що розвиваються. Підхід Фонду до країн, що розвиваються, часто нагадує ставлення "колоніального правителя". Кредит на умовах, що пропонують МВФ – це фактично відмова від економічного суверенітету (керівництво установи нечасто цікавиться і бере до уваги думку країни-позичальника). Міжнародні організації не представляють тих країн, яким вони служать (чи принаймні призначені служити). У будь-якому випадку сучасна економічна криза дещо відновила діяльність Фонду (табл. 1). На початку 2009 р. МВФ отримав кредит від Японії в обсязі 100 млрд дол. на один рік зі зміною продовження терміну до п'яти років. Сума кредиту становить близько 31 % загального об'єму квот держав-членів. Грошові кошти планується використовувати для фінансової допомоги країнам, що найбільше постраждали від світової економічної кризи [15].

Однак, на думку багатьох вчених, кредити фінансової інституції лише підривають економіки тих країн, яким намагається допомогти. Відсоткові ставки є надто високими, а грошово-кредитна політика, рекомендована країнам, протилежна до фінансової політики, орієнтованої на економічне зростання. У теперішніх умовах, коли США, держави ЄС та інші розвинені країни шукають виходу з кризи через наповнення економіки дешевими грошима, МВФ нав'язує країнам-позичальникам діаметрально протилежну політику, що базується на жорстких монетарних принципах [10].

Табл. 1. Очікувані кредити від МВФ [9]

Країна	Обсяг кредиту	Умови
Ісландія	2,1 млрд дол.	stand-by на стандартних умовах на 2 роки
Україна	16,5 млрд дол.	stand-by на стандартних умовах на 3 роки з урахуванням квоти 800 %
Угорщина	15,7 млрд дол.	stand-by на стандартних умовах на 17 місяців
Білорусь	2 млрд дол.	stand-by на стандартних умовах на 2 роки
Пакистан	15 млрд дол.	не визначено

Тепер постає питання реформування міжнародних інституцій, щоб вони служили інтересам всього людства, а не окремих країн. МВФ потрібно ретельніше розглянути власні помилки та не допускати їх повторення у майбутньому. Фонд повинен повернутися до свого початкового призначення – забезпечення коштами для підтримання сукупного попиту країн, що потерпають від рецесії.

Щороку серйозніше ставиться до критики на свою адресу і СБ. Реформи, які проводяться всередині цієї установи, зосереджено на аналізі діяльності і виправленні помилок у таких трьох ключових сферах: економічному розвитку, економічній допомозі взагалі та Банку зокрема, стосунках організації з країнами, що розвиваються.

Реформування потрібне і в СОТ. Оскільки часто в межах угод організації розвинені країни вимагають відкритості ринків від країн, що розвиваються, і водночас не відкривають свої ринки для продукції у виробництві якої останні мають певні переваги (наприклад, продукція сільського господарства, текстиль). Розвинені країни не скасовують субсидій промисловості, і водночас вимагають таких дій від держав, що розвиваються. Реформування СОТ вимагає більш збалансованого ставлення до інтересів країн-учасниць та запровадження чесних правил торгівлі для всіх.

Нагальність змін у міжнародній установі ще раз підтвердив черговий провал Дохійського раунду переговорів щодо зменшення субсидій агропромислому комплексу розвиненими країнами. Передбачалося, що Бразилія, Індія та деякі африканські країни отримають ширший доступ на споживчі ринки розвинених держав. Проте, представники США, ЄС, Індії, Китаю та інших держав-членів так й не змогли досягти компромісу.

На нашу думку, реформування організації ускладнюється тим, що кількість держав-учасниць є надто великою (153 країни), щоб домовлятися щодо загальних правил світової торгівлі, адже це вимагає згоди всіх країн-членів. В такій ситуації міжнародна торгівля все частіше буде регулюватися двобічними угодами та створенням регіональних об'єднань, митних союзів та інших інтеграційних структур регіонального рівня. За останніми даними СОТ зараз у світі діє 179 регіональних торговельних угод.

Активізуються процеси з окреслення контурів т. зв. "великої двадцятки" – G20 (США, Канада, Австралія, Аргентина, Бразилія, Китай, країни ЄС та ін.). Цей інститут фактично вже замінив "велику сімку" (G7). На організацію припадає 90 % світового ВВП, 80 % світової торгівлі і майже 70 % населення. Одним із основних досягнень такої організації є створення Форуму фінансової стабільності (ФФС), якому поряд з МВФ відводиться функція регулятора у монетарній та валютній сфері. ФФС було створено у 1999 р. після Азійської кризи 1997-1998 рр. за ініціативою міністрів фінансів і керівників центральних банків країн G7. Остання зустріч лідерів держав G20 наприкінці минулого року у Вашингтоні показала, що ні США, ні інші розвинуті країни не спроможні самотійно вирішувати всі реальні проблеми світової економіки, і фінансової системи зокрема. Під час зустрічі було прийнято рішення залучити до Форуму представників країн із швидкозростаючою економікою. Основною функцією установи є координація та обмін інформацією між наці-

ональними фінансовими інститутами та міжнародними організаціями. Нова зустріч представників G20 відбудеться в квітні 2009 р. у Лондоні.

Отже, глобалізація сама по собі не є ні доброю, ні поганою. Проблема криється не в явищі, як такому, а у способах його реалізації. Глобалізацію можна змінити на краще, і коли це буде зроблено, коли всі країни, на які вона впливає матимуть право голосу, тоді з'явиться змога того, що вона допоможе створити нову глобальну економіку, в якій зростання буде не тільки стійкішим, а й у якій плоди зростання розподілятимуть рівномірніше [11].

Отже, феномен сучасної глобалізації характеризуються такими основними аспектами:

- поступове зменшення ролі США та високорозвинених країн Західної Європи;
- зміна напрямів процесів глобалізації;
- зміна геополітичних центрів впливу;
- активніша участь уряду в економічному житті держави;
- можливість ширшого застосування протекціоністських заходів для захисту національної економіки (незважаючи на протидію СОТ таким тенденціям);
- жорсткіші принципи регулювання фінансової сфери, зокрема руху капіталу;
- поява компаній нового покоління з агресивною і ризикованою тактикою ведення бізнесу – "нові чемпіони";
- нарощування економічних потужностей країн із швидкозростаючою економікою;
- утвердження Китаю як нового лідера світової економіки;
- політичне та національне самоусвідомлення країнами "третього світу" своєї вагомості та ролі у процесах глобалізації.

Глобалізація є складним та багатогранним процесом. Вона є важливою характеристикою та однією із найвпливовіших сил сучасної світової економіки.

Література

1. Антиглобализм. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ru.wikipedia.org/wiki/>.
2. Гайдуцький П.І., Паливода К.В. Глобалізація економічної рецесії та фінансової нестабільності // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 24-32.
3. Дерлугьян Г. Конец прекрасной эпохи // Эксперт. – 2008. – № 40. – С. 42-45.
4. Завадский М. Как оседлать ураган // Эксперт. – 2009. – № 1-2. – С. 44-45.
5. Завадский М. Проблема-2009 // Эксперт. – 2008. – № 42. – С. 34-35.
6. Завадский М., Кокшаров А. Новый корпоративный порядок. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.expert.ua>.
7. Интрилигейтор М. Глобализация как источник международных конфликтов и обострения конкуренции // Проблемы теории и практики управления. – 2007.
8. Корольчук Ю. Консенсус як ознака глобалізації/антиглобалізації. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ji.lviv.ua/n19texts/consensus.htm>.
9. Лавриненко И. Конец суверенной экономики. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.expert.ua>
10. Нобелівський лауреат – Україні: обережно, МВФ!. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.dw-world.de/dw/>.
11. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар : пер. з англ. – К. : Вид. дім "КМ Академія", 2003. – 252 с.
12. Сумленный С. Банки в штатском // Эксперт. – 2009. – № 3. – С. 26-27.
13. Сапир Ж. Изгнание из "рая глобализации" // Эксперт. – 2009. – № 1-2. – С. 24-26.
14. Ползучая национализация // Эксперт. – 2009. – № 3. – С. 10.
15. Япония поддержала МВФ // Эксперт. – 2009. – № 7. – С. 8.